

Haladéktalan intézkedést igényel!

(Abtv. 53. § (2) bek., a fedőlapi AB tájékoztató és az OBH körlevele alapján)

Alkotmánybíróság

megküldve a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság útján

(1027 Budapest, Csalogány u. 47-49.)

alkotmányjogi panasza

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG	
Ügyszám:	14/1630-0/2013
Érkezett:	2013 NOV 06.
Példány:	2
Melléklet:	9 db
Kezelőiroda:	<i>the</i>

a Strabag Építő Zrt.

(1117 Budapest, Gábor Dénes utca 2. (Infopark D épület))
indítványozónak

Jogi képv.:

oppenheim

Dr. Fejes Gábor
ügyvéd
Oppenheim Ügyvédi Iroda
1053 Budapest, Károlyi u. 12.
T +36 1 486-2200
F +36 1 486-2201

Tel: 06-1-486-22-00

E-mail: gabor.fejes@oppenheimlegal.com

FŐVÁROSI KÖZIGAZGATÁSI ÉS MUNKAÜGYI BÍRÓSÁG	
KÖZIGAZGATÁSI ÜGYSZÁK	
7.	
FÓLAJSTROMSZÁM	
KEZDŐIRATON:.....	
Postán / Gyűjtőládán / Személyesen / E-mailen / Faxon	
Érkezett:	2013 -10- 2 5
PÉLDÁNY:.....fv:.....	
MELLÉKLET:.....	KÖZTÜK:.....
FÓLAJSTROMSZÁM:	32299/09
UTÓIRATON:.....	

a Kúria **Kfv.II.37.076/2012/28.** sz. ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránt.

Tisztelt Alkotmánybíróság!

Alulírott Strabag Építő Zrt. (1117 Budapest, Gábor Dénes utca 2. (Infopark D épület)) (**Indítványozó**) – a kívül jelzett és az iratokhoz **K/1** szám alatt csatolt ügyvédi meghatalmazással igazolt – jogi képviselője útján Magyarország Alaptörvénye (2011. április 25.) (**Alaptörvény**) 24. cikk (2) bekezdés d) pontja, illetve az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (**Abtv.**) 27. §-a alapján az alábbi

alkotmányjogi panaszt

terjeszti elő.

I. AZ INDÍTVÁNY

Kérjük a tisztelt Alkotmánybíróságot, hogy a Gazdasági Versenyhivatal (**GVH**) Vj-130/2006. számú eljárásban (**Alapügy**) 2009. január 29-én hozott Vj-130/2006/239. számú határozata (**GVH Határozat**) bírósági felülvizsgálata kapcsán indult eljárásban a Kúria által **Kfv.II.37.076/2012/28.** szám alatt hozott ítéletet (**Felülvizsgálati Ítélet**) (amelyet **K/9** szám alatt csatoltunk) – alaptörvény-ellenességének megállapítása mellett – az Abtv. 43. § (1) bekezdése alapján szíveskedjék megsemmisíteni, arra tekintettel, hogy a Felülvizsgálati Ítélet (ideértve az ahhoz vezető felülvizsgálati eljárást) sérti az Indítványozó jogát a tisztességes eljáráshoz és ekként az Alaptörvény XXVIII. cikkének (1) bekezdésével ellentétes.

TARTALOMJEGYZÉK

I. AZ INDÍTVÁNY	2
II. BEVEZETÉS: RÖVID, ÖSSZEGZŐ INDOKLÁS	3
III. ELJÁRÁSI KÉRDÉSEK (Abtv. 51-53. §§)	5
IV. A BEFOGADHATÓSÁG KÉRDÉSÉHEZ (Abtv 29. §)	6
V. RÉSZLETES INDOKLÁS	8
5.1. Az előzmények és az Alapügy	8
5.1.1. Az Alapügy – és a GVH határozata	8
5.1.2. Az elsőfokú peres eljárás és az elsőfokú határozat	9
5.1.3. A másodfokú peres eljárás és a jogerős ítélet	10
5.1.4. A Kúria eljárása és a Felülvizsgálati Ítélet	11
5.2. Az Indítvány alkotmányjogi indoklása	11
5.2.1. Az Emberi Jogok Európai Bíróságának gyakorlata	12
5.2.2. A Német Szövetségi Alkotmánybíróság gyakorlata	14
5.2.3. A magyar joggyakorlat a bizonyítékok kirekesztése kapcsán	15

II. BEVEZETÉS: RÖVID, ÖSSZEGZŐ INDOKLÁS

1. Az Indítványozó a Felülvizsgálati Ítélet alaptörvény-ellenességét abban látja, hogy a Kúria
 - a) az Alapügyben kisebb eljárási hibával beszerzett olyan bizonyítékot rekesztett ki a bizonyítékok közül;
 - b) amelyre az Indítványozó védekezése körében hivatkozott; és
 - c) amely versenyjogi felelősségének megállapítását, illetve magatartásának versenyjogi minősítését érdemben és közvetlenül – az Indítványozó számára kedvező módon – befolyásolta (volna).
2. A Felülvizsgálati Ítélet ezáltal megsértette az Indítványozó jogát a tisztességes eljáráshoz. E következtetéshez az alábbi főbb értékelési csomópontok vezetnek.

[Büntetőjogi jellegű eljárásról volt szó]

3. A bírósági felülvizsgálat a GVH Vj-130/2006 számú határozatát érintette. Az alapügy tehát egy versenyfelügyeleti eljárás volt, amely a tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. törvény 11. §-ának megsértése kapcsán indult (a versenykorlátozó megállapodások tilalma). Az alapul fekvő eljárás tehát egy olyan versenyügy volt, amely mind az alkalmazott norma jellege és tartalma (tilalom), az alkalmazott eljárási rend jellege miatt (széles, a házkutatás lehetőségét is magában foglaló akuzatórius eljárás), valamint a szankció jellege folytán (a szankció büntető jellegű, célja az elrettentés és ezen keresztül az egyéni és generális prevenció) büntetőjogi jelleget hordoz. Ahogy azt az Emberi Jogok Európai Bírósága is kimondta, a Tptv. 11. §-ával szó szerint egyező jogszabályhelyek alapján: a versenyjogi eljárás az Emberi Jogok Európai Egyezményének 6. cikke szempontjából büntetőjogi vád érvényesítésének minősül.

4. Mindazonáltal amennyiben az alapügyet a tisztelt Alkotmánybíróság polgári ügynek tekintené a tisztességes eljáráshoz való jog ebben az esetben is kétség kívül megilletné az Indítványozót.

[A tisztességes eljárás követelménye alapján a védelem által hivatkozott bizonyíték kirekesztésére csak súlyos esetekben kerülhet sor]

5. A versenyfelügyeleti eljárásban, mind pedig az azt követő bírósági felülvizsgálatban az alapvető garanciális szabályoknak kell érvényesülniük. Ilyen garanciális szabály álláspontunk szerint – amely a tisztességes eljáráshoz fűződő alapvető jogból fakad -, hogy a védelem által hivatkozott bizonyítékokat önkényesen nem rekesztheti ki a bíróság a bizonyítékok közül. A bizonyíték beszerzésével kapcsolatos valamely kisebb fokú szabálytalanság nem eredményezhet a terheltre hátrányos eredményt: a bizonyítékok beszerzésével kapcsolatos szabályok a terheltet védik, ezért a védelem által hivatkozott bizonyítékokat enyhe hatósági szabálysértés esetén nem lehet kirekeszteni és figyelmen kívül hagyni.

[A kirekesztett bizonyíték kulcsfontosságú volt az alapügybeli cselekmények minősítése szempontjából]

6. Már a GVH előtt folyamatban lévő versenyfelügyeleti eljárásnak is kulcsfontosságú kérdése volt, hogy meg lehet-e állapítani ún. egységes és folyamatos jogsértést. Az egységes és folyamatos jogsértés, mint minősítés a terheltre egyértelműen kedvezőtlenebb, hiszen e minősítés eredményeként az annak hiányában egyébként egyenként a hatóság által bizonyítandó és elbírálandó cselekmények egy egységes cselekménnyé állnak össze, mely időben hosszabb tartamú, elévülése később kezdődik meg és értelemszerűen súlyosabb szankciókhoz vezet.

7. Már a versenyfelügyeleti eljárásban is jelentős vita alakult ki azzal kapcsolatban, hogy a rendelkezésre álló bizonyítékok az egységes és folyamatosan jogsértés megállapíthatóságát alátámasztják-e.

8. A GVH a rendelkezésre álló bizonyítékokat úgy értékelte, hogy azok alapján az egységes és folyamatos jogsértés megállapítható. Ezzel a teljes körű ténybeli felülvizsgálatot elvégző Fővárosi Bíróság nem értett egyet: a GVH-t ezért új eljárás lefolytatására utasította. A fellebbezések nyomán eljáró Fővárosi Ítéltábla jogerős ítélete az elsőfokú ítéletet helybenhagyta: az Ítéltábla is arra az álláspontra helyezkedett, hogy az egységes és folyamatos jogsértés a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján nem volt megállapítható, ezért a GVH-nak megismételt eljárást kell lefolytatnia, amelyben a tényállást e körben is megnyugtatóan tisztáznia kell és annak nyomán új, megalapozott határozatot kell hoznia.

9. Mind a GVH előtti eljárásban, mind az első- és másodfokon eljáró bíróságok eljárásában kulcsfontosságú volt az alapügyben beszerzett, a védelem által is hivatkozott egyik bizonyíték. Ez a bizonyíték egy magánszemély nyilatkozatai voltak. E nyilatkozatokat elsőként a GVH vizsgálói egy rajtaütésszerűen tartott helyszíni vizsgálat során vettek jegyzőkönyvbe, amelyet követően a korábban is nyilatkozó magánszemély, a GVH hivatalos helyiségeiben ismételt nyilatkozatot tett. Az érintett magánszemély, [REDACTED] az ügygel érintett egyik vállalkozás képviselőjeként tett nyilatkozatot egy számára, a rajtaütés helyszínén adott meghatalmazás alapján. A nyilatkozat felvétele kétségtelenül abban az eljárási hibában szenvedett, hogy [REDACTED] az érintett vállalkozásnak nem volt törvényes képviselője, meghatalmazottként pedig a közigazgatási eljárásban nem járhatott volna el.

10. E nyilatkozatokra az egységes és folyamatos jogsértés körében a védelem az Indítványozó javára szóló bizonyítékként hivatkozott: [REDACTED] – néhány individuális jogsértés elismerése mellett – kifejezetten rögzítette, hogy a felek között nem alakult ki egységes versenykorlátozó terv (márpedig egy ilyen terv a GVH által is rögzített szempont-rendszer értelmében az egységes és folyamatos jogsértés megállapíthatóságának előfeltétele). [REDACTED] úr nyilatkozatának e részére a védelem (köztük az Indítványozó is) mind a GVH előtt, mind a későbbi peres eljárásban is hivatkozott. Többek között e nyilatkozatok eredményeként helyezte hatályon kívül az elsőfokú bíróság a GVH határozatát, amely kitért e nyilatkozatok tartalmára (tartalmilag értékelte e nyilatkozatot és a GVH által az egységes és folyamatos jogsértés mellett felhozott érveket).

11. A Kúria ugyanakkor az eljáró hatóság kisebb eljárási hibájára hivatkozva [REDACTED] nyilatkozatait érdemben nem értékelte, hanem teljesen kirekesztette a bizonyítékok közül. E nyilatkozatok kirekesztése azt eredményezte, hogy a Kúria – a fennmaradó bizonyítékok értékelését követően – arra az álláspontra helyezkedett, hogy az egységes és folyamatos jogsértés az ügyben megállapítható, ezért a terheltekre kedvező jogerős ítéletet az elsőfokú ítéletre is kiterjedő hatállyal hatályon helyezte és a kereseteket teljes terjedelemben elutasította.

12. A Kúria annak ellenére rekesztette ki [REDACTED] nyilatkozatait, hogy súlyos/kirívó jogsértést maga sem tudott megállapítani a bizonyíték felvétele kapcsán, továbbá, hogy e bizonyíték kirekesztésére törvény/jogszabály sem hatalmazta fel a Kúriát.

[A védelem által hivatkozott kulcsfontosságú bizonyíték kirekesztése (tartalmi értékelésének elmaradása) alapvető jelentőségű alkotmányjogi kérdést vet fel és az Alapügyben a jogi minősítés megváltoztatását eredményezte]

13. Természetesen a bizonyítékok felülmérlegelése nem tartozik a tisztelt Alkotmánybíróság hatáskörébe és természetesen a jelen alkotmányjogi panasz nem kívánja a tisztelt Alkotmánybíróság a „IV. fokú” bírói fórum szerepébe helyezni. Jelen indítványban nem bizonyíték-mérlegelésről van szó, hanem bizonyíték (bármilyen tartalmú) értékelésének teljes hiányáról.

14. Álláspontunk szerint világosan alaptörvény-ellenes és a tisztességes eljárás követelményébe ütköző ha a védelem által hivatkozott bizonyítékot a felülvizsgálatban eljáró bíróság enyhe eljárási hiba miatt, külön törvényi / jogszabályi felhatalmazás nélkül kirekeszti a bizonyítékok közül. Az Indítványozó álláspontja szerint (és az emberi jogi joggyakorlat alapján) a tisztességes eljárás követelménye magában foglalja azt a követelményt, hogy a védelem által hivatkozott bizonyítékok önkényesen nem rekeszthetők ki a bizonyítékok közül.

15. Az indítvánnyal érintett ezen kérdés alapvető alkotmányjogi jelentőségű az Indítványozó álláspontja szerint, amely kapcsán a tisztelt Alkotmánybíróság határozatában bemutathatná (az alábbiakban is hivatkozott külföldi esetjogot alapul véve), hogy milyen esetben minősül a védelem által hivatkozott bizonyíték kirekesztése önkényesnek, különösen hogy kirekeszhető-e a védelem által hivatkozott bizonyíték törvényi felhatalmazás nélkül. Az Indítvánnyal érintett kérdés ennyiben mindenképpen alapvető alkotmányos jelentőségű.

16. Az Alapügy kapcsán pedig lényeges, hogy [REDACTED] [REDACTED] nyilatkozatának tartalma kulcsfontosságú volt a kifogással érintett magatartás versenyjogi minősítése, azaz az egységes és folyamatos jogsértés megállapítása szempontjából. A jelen esetben azzal, hogy a Kúria kirekesztette a védelem által hivatkozott bizonyítékot, az ügy érdemére kiható alaptörvényellenesség valósult meg, különös tekintettel arra, hogy a kirekesztett bizonyítékot az alsóbb fokú bíróságok az Indítványozó javára értékelték.

17. Az alaptörvény-ellenes ítélet tisztelt Alkotmánybíróság általi megsemmisítése nyomán az Indítványozó azáltal jutna jogvédelemhez, hogy a védelem által hivatkozott kulcsfontosságú bizonyítékot ([REDACTED] [REDACTED] nyilatkozatait) a Kúria (vagy esetlegesen megismételt eljárásukban az eljáró bíróságnak, illetve a versenyhatóság) értékelné és kiegyensúlyozott értékelés alapján az alapügy érdemében, a megszerzett valamennyi bizonyíték egyenkénti és összességében való értékelésével megítélhetné a Indítványozó kifogásolt magatartását.

18. Következésképpen a Felülvizsgálati Ítélet azáltal, hogy a versenyjogi felelősség megállapítása, illetve a versenyjogi minősítés kapcsán egy, a védelem által hivatkozott kulcsfontosságú bizonyítékot – a bizonyíték megszerzése kapcsán felmerült kisebb eljárási hibára tekintettel – kirekesztett a bizonyítékok közül, megsértette az Indítványozónak a tisztességes eljáráshoz való jogát és ekként az Alaptörvény XXVIII. cikkének (1) bekezdésével ellentétes.

III. ELJÁRÁSI KÉRDÉSEK (ABTV. 51-53. §§)

19. Az Abtv. 51. §-ának (1) bekezdése alapján az alábbiakat adjuk elő.

20. [Abtv. 52. § (1b) bek. a) pont] A tisztelt Alkotmánybíróság hatásköre az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontján, illetve az Abtv. 27. §-án alapul. Az Indítványozó jogosultsága a jelen alkotmányjogi panasz benyújtására az Abtv. 27. §-ából fakad.

21. [Abtv. 52. § (1b) bek. b) pont] A jelen esetben a Kúria Felülvizsgálati Ítéletével az Indítványozó alaptörvényben biztosított joga sérült (a tisztességes eljáráshoz fűződő alapvető jog, melyet az Alaptörvény XXVIII. cikkének (1) bekezdése rögzít), tekintettel arra, hogy

- a) a Kúria kirekesztett egy kulcsfontosságú bizonyítékot az eljárásból és nem végezte el annak tartalmi értékelését;
- b) mely kulcsfontosságú bizonyíték kirekesztése a terheltre (az Indítványozóra) nézve súlyosabb (jogilag kedvezőtlenebb) jogi minősítést eredményezett;
- c) miközben e kulcsfontosságú bizonyíték tartalmára a terhelt (az Indítványozó) védekezése körében hivatkozott;
- d) illetve miközben e kulcsfontosságú bizonyíték megszerzésével kapcsolatos esetleges mulasztások semmilyen formában nem kapcsolódnak az Indítványozóhoz;
- e) valamint amikor e kulcsfontosságú bizonyíték megszerzése súlyos jogsértést semmiképpen nem valósított meg (legfeljebb kisebb súlyú eljárási hiba történt a hatóság részéről a bizonyítási eszköz formájának megválasztása és felvétele kapcsán).

22. [Abtv. 52. § (1b) bek. c) pont] A jelen panasz alapján vizsgálendő ítélet a Kúria Kfv.II.37.076/2012/28. számú, 2013. július 3-án kelt felülvizsgálati ítélete.

23. [Abtv. 52. § (1b) bek. d) pont] A Felülvizsgálati Ítélet az Alaptörvény XXVIII. cikkének (1) bekezdését sérti.

24. [Abtv. 52. § (1b) bek. e) pont] A jelen alkotmányjogi panasz alábbi V. fejezetében az Indítványozó részletesen indokolja, hogy álláspontja szerint a Felülvizsgálati Ítélet miatt ellentétes az Alaptörvény XXVIII. cikkének (1) bekezdésével.

25. [Abtv. 52. § (1b) bek. f) pont] A fenti I. fejezetben határozott és kifejezett kérelmet terjesztettünk elő az alaptörvény-ellenesség megállapítása és a Felülvizsgálati Ítélet megsemmisítése iránt.

26. [Abtv. 52. § (5) bek.] Az Indítványozó cégneve: Strabag Építő Zrt., székhelye: 1117 Budapest, Gábor Dénes utca 2. (Infopark D épület). Az Indítványozó adatainak zárt kezelését nem kéri, személyes adatainak közzétételéhez hozzájárul. Az Indítványozó hatályos cégkivonatát **K/2** szám alatt mellékeljük.

27. [Abtv. 52. § (6) bek.] A jelen indítványban foglaltakat igazoló dokumentumokat az alábbiak szerint mellékeljük (az egyes érintett pontokon a mellékletekre még külön is utalni fogunk):

Mellékletek:

K/1. szám: ügyvédi meghatalmazás

K/2. szám: az Indítványozó hatályos cégkivonata

K/3. szám: a Felülvizsgálati Ítéletet 2013. augusztus 26-ai kézvételeit igazoló tértivevény másolata

K/4. szám: GVH Határozat

K/5. szám: [REDACTED] által az Alapügyben tett két nyilatkozat

K/6. szám: [REDACTED] sikertelen tanúmeghallgatásait bemutató iratok

K/7. szám: Elsőfokú Ítéletet

K/8. szám: Másodfokú Ítéletet

K/9. szám: Felülvizsgálati Ítélet

28. A fentiekől függetlenül is tisztelettel kérjük a tisztelt Alkotmánybíróságot, hogy amennyiben a jelen panasz bármely formai hibában szenvedne, szíveskedjék az Indítványozót megfelelő határidő tűzésével hiánypótlásra felszólítani.

IV. A BEFOGADHATÓSÁG KÉRDÉSÉHEZ (ABTV 29.§)

29. Az Indítványozó az alábbiakban – indítványa részletes alkotmányjogi indokolását megelőzően – elsőként azt mutatja be, hogy jelen indítvány teljesíti az Abtv. 29. §-ában foglalt befogadhatósági kritériumokat.

Ad i) Az Indítványozó az egyedi ügyben érintett személynek minősül

30. Az Indítványozó egyedi érintettsége a Felülvizsgálati Ítélet kapcsán *prima facie* megállapítható, hiszen a Felülvizsgálati Ítélethez vezető peres eljárásban az Indítványozó felperes volt; az ügyében hozott egyedi bírósági ítélet értelemszerűen kihat jogi helyzetére. A Felülvizsgálati Ítélet elutasította a felperes keresetét (ekként a felperesre rendelkezést tartalmazott) illetve a Felülvizsgálati Ítéletből eredően a felperes jogi helyzete megváltozott (vele szemben jogsértést állapítottak meg és a Felülvizsgálati Ítélet nyomán szankciókat alkalmaztak).

Ad ii) A Felülvizsgálati Ítélet az ügy érdemében hozott döntésnek minősül

31. A Felülvizsgálati Ítélet a Kúriának felülvizsgálati eljárásban hozott határozata, amely eljárásjogi szempontból jogerős határozatot és elsőfokú határozatot helyez hatályon kívül és a jogszabályoknak megfelelően, új határozatnak minősül. Ekként a Felülvizsgálati Ítélet a tisztelt Alkotmánybíróság joggyakorlata¹ és hatályos Ügyrendjének² 32. § (2) bekezdés b) pontja alapján is az ügy érdemében hozott döntésnek minősül.

Ad iii) Az Indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sértette a Felülvizsgálati Ítélet

32. Az Indítványozó alkotmányos jogséremlme közvetlenül a Felülvizsgálati Ítéletből ered, hiszen az Indítványozó tisztességes eljáráshoz való joga (Alaptörvény XXVIII. cikkének (1) bekezdése) azáltal sérült, hogy a Kúria kirekesztett egy az Indítványozó versenyjogi felelősségének megállapíthatóságát, illetve magatartása versenyjogi minősítését közvetlenül és érdemben befolyásoló bizonyítékot, [REDACTED] [REDACTED] nyilatkozatát.

Ad iv) A Felülvizsgálati Ítélettel szemben nincs helye jogorvoslatnak

33. A Kúria felülvizsgálati eljárásában hozott ítéletével szemben nincs helye további jogorvoslatnak, így a Felülvizsgálati Ítélet, amely a fentiek szerint az ügy érdemében hozott döntésnek minősül, jogorvoslattal nem támadható.

Ad v) Alapvető alkotmányos jelentőségű kérdés merül fel az indítvány kapcsán és a Felülvizsgálati Ítélet alaptörvény-ellenessége az ügy érdemét érinti

34. Az Indítványozó mindenekelőtt hangsúlyozza, hogy jelen indítvány nem eseti mérlegelésen alapuló bírósági döntés felülbírálatára irányul. Az Indítványozó világosan ismeri a tisztelt Alkotmánybíróság joggyakorlatát, amely az ilyen tartalmú indítványok befogadását rendre visszautasítja.³

35. Jelen indítvány alkotmányjogi szempontból releváns kérdése egy versenyügyben az eljáró hatóság által jogellenesen beszerzett és a védelem által hivatkozott koronabizonyíték bizonyítékként való felhasználhatóságára vonatkozik, amely kérdés nem egy konkrét bizonyíték bírósági értékelésével áll összefüggésben. A bizonyítékok közül kirekesztett bizonyíték ugyanis (mint jelen esetben [REDACTED] [REDACTED] nyilatkozatai) értékelését a bizonyítékot kirekesztő bíróság eleve nem végzi el. Ekként az Indítvány semmilyen tekintetben nem állhat összefüggésben egy bizonyítékértékelési kérdés felülbírálatával.

36. Az Indítványozó álláspontja szerint a tisztelt Alkotmánybíróság jelen indítvány kapcsán arra az alapvető alkotmányos jelentőségű kérdésre adhatna választ, hogy a tisztességes eljárás követelménye magában foglalja-e a versenyfelügyeleti eljárások (illetve az annak alapján indult bírósági felülvizsgálati eljárás kapcsán) azt a követelményt, hogy a védelem által hivatkozott bizonyítékok önkényesen nem rekeszthetők ki a bizonyítékok közül. E kérdés kapcsán a tisztelt Alkotmánybíróság határozatában bemutathatná (az alábbiakban is hivatkozott külföldi esetjogot alapul véve), hogy milyen esetben minősül a védelem által hivatkozott bizonyíték kirekesztése önkényesnek, különösen hogy kirekeszthető-e a védelem által hivatkozott bizonyíték törvényi felhatalmazás nélkül.

37. Jelen ügy kapcsán a tisztelt Alkotmánybíróság elvi jelleggel foglalhatja állást abban az alapvető alkotmányos jelentőségű kérdésben, hogy bírság-alapú / büntetőjogias közigazgatási eljárásokban (avagy polgári ügyekben) mely esetekben tekinthet el a bíróság attól a kötelezettségétől, hogy a védelem által hivatkozott bizonyítékokat értékeli. Az Indítványozó álláspontja szerint alapvető alkotmányos jelentőségű, ha a tisztelt Alkotmánybíróság a Felülvizsgálati Ítélet kapcsán bemutatná, hogy az eljáró bíróságok milyen alkotmányos

¹ 3021/2013. (I. 28.) AB végzés, 6. bekezdés; 3039/2013 (II.12.) AB végzés, 8. bekezdés

² 1001/2013 (II. 27.) AB Tü. határozat (**Ügyrend**)

³ 3237/2012 (IX. 28.) AB végzés, 12. bekezdés; 3268/2012 (X.4.) AB végzés, 28. bekezdés; 3359/2012 (XI.5.) AB végzés 8. bekezdés

megközelítést alkalmazva dönthetnek egy eljárásjogi szempontból hibásan beszerzett, mégis az ügy érdeme kapcsán kulcsfontosságú bizonyítéknak a bizonyítékok közül kirekesztéséről, ekként eltekintve az adott bizonyíték egyedi értékelésétől.

38. Továbbá az Indítványozó rögzíti, hogy a Felülvizsgálati Ítélet alaptörvény-ellenessége az ügy érdemét érinti, hiszen az Indítványozó versenyjogi felelősségének megállapításával, illetve magatartása versenyjogi minősítésével áll közvetlen összefüggésben. Az Indítványozó hangsúlyozza, hogy az Elsőfokú Bíróság a Kúria által a bizonyítékok közül kirekesztett nyilatkozatok érdemi értékelésével jutott arra a következtetésre, hogy egységes és folyamatos jogsértés az Indítványozó terhére nem állapítható meg. Erre tekintettel valószínűsíthető, hogy érdemben befolyásolta volna az Alapeljárás kimenetelét, ha a Felülvizsgálati Ítélet nem sértette volna meg az Indítványozónak a tisztességes eljáráshoz való jogát azzal, hogy kirekeszteti a bizonyítékok közül [REDACTED] nyilatkozatait.

39. Következésképpen az indítvány kétségtelenül alkotmányos jelentőségű kérdést vet fel a bizonyítékok felhasználhatósága és a tisztességes eljárás követelményének érvényesülése kapcsán, továbbá az indítványban hivatkozott alaptörvény-ellenesség az Alapügy érdemét érintette.

Ad vi) A törvényes határidő megtartása

40. Az Indítványozó a Felülvizsgálati Ítéletet 2013. augusztus 26-án vette kézhez, amelynek igazolására a tértivevény másolatát **K/3.** szám alatt csatolja az ügy irataihoz.

41. A mellékelt dokumentum alapján megállapítható, hogy az Indítványozó jelen indítványt az Abtv. 30. § (1) bekezdésében foglalt határidőn belül terjesztette elő.

V. RÉSZLETES INDOKOLÁS

42. Az Indítványozó az alábbiakban (i) az Alapügy előzményeinek és a jelen indítvány elbírálása kapcsán releváns aspektusainak bemutatását követően, (ii) érdemi alkotmányjogi indokolását adja indítványának.

5.1 Az előzmények és az Alapügy

43. Az alábbiakban elsőként az Felülvizsgálati Ítélet peres előzményeit, illetve az Alapügy jelen alkotmányjogi panasz szempontjából lényeges aspektusait mutatja be az Indítványozó.

5.1.1 Az Alapügy – és a GVH határozata

44. A Gazdasági Versenyhivatal (**GVH**) 2006. szeptember 18-án hivatalból versenyfelügyeleti eljárást indított Vj-130/2006 ügyszám alatt (**Alapügy**) az Indítványozó és más vállalkozások ellen annak megállapítására, hogy azok egyes Heves megyei állami és önkormányzati szervek által út-, hídépítések és felújítások tárgyában kiírt közbeszerzési eljárások kapcsán a tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. törvény (**Tpvt.**) 11. §-ába ütköző magatartást tanúsítottak-e. A GVH előzetes álláspontjának kézhezvételét követően az Indítványozó vitatta, hogy jogsértést követett volna el a GVH azonban 2009. január 29-én hozott Vj-130/2006/239. sz. határozatában (**GVH Határozat**) több Heves és Nógrád megyei tender tekintetében – 2002 és 2006. közötti időszakra – megállapította, hogy az Indítványozó és két másik gazdasági társaság versenyjogsértést követett el. A GVH az Indítványozóra 1,7 milliárd forintos versenyfelügyeleti bírságot is kiszabott.

- **Bizonyíték:** a GVH határozatát **K/4.** szám alatt csatoljuk az ügy irataihoz

45. A GVH Határozat az Indítványozó terhére ún. egységes és folyamatos jogsértés elkövetését is megállapította, amely elkövetési alakzat a magyar versenyjogi gyakorlatban igen ritka. Az Alapügyet megelőzően csupán néhány ügyben marasztalt a GVH vállalkozásokat

egységes és folyamatos jogsértés elkövetése miatt.⁴ A GVH joggyakorlatában az egységes és folyamatos jogértés a versenyjogsértések egyfajta „*minősített esetének*” tekinthető, amikor a vállalkozások egy egységes, átfogó terv mentén folyamatosan összehangolják magatartásukat és így valószínűsíthető a Tptv. 11. §-ába ütköző magatartást.⁵

46. A GVH Határozat az egységes, átfogó terv kulcsfontosságú bizonyítékának tekintette [REDACTED] [REDACTED] nyilatkozatait.⁶ [REDACTED] [REDACTED] meghallgatása során a [REDACTED] [REDACTED] (amely vállalkozás engedékenységi kérelmezőként szerepelt eljárás alá vontként az Alapügyben) meghatalmazottjaként két alkalommal tett nyilatkozatot az eljárás során a Tptv. 54. § (2) bekezdése alapján. Elsőként a [REDACTED] [REDACTED]-nél tartott, előzetes bejelentés nélküli helyszíni szemle során (spontán módon), majd ezt követően előre egyeztetett időpontban a GVH hivatalos helyiségében.

- **Bizonyíték:** [REDACTED] [REDACTED] által az Alapügyben tett két (2007. május 2-ai és 2007. november 8-ai) nyilatkozatot **K/5.** szám alatt csatoljuk az ügy irataihoz

5.1.2 Az elsőfokú peres eljárás és az elsőfokú határozat

47. Az Indítványozó a GVH Határozat bírósági felülvizsgálatát kezdeményezte a Fővárosi Bíróság (**Elsőfokú Bíróság**) előtt. Az Indítványozó keresetében vitatta a GVH Határozatában foglalt megállapításokat, különösen az egységes és folyamatos jogsértés, illetve az átfogó terv bizonyítottságát. Az Indítványozó hangsúlyozta, hogy [REDACTED] [REDACTED] nem lett volna meghallgatható a [REDACTED] [REDACTED] meghatalmazottjaként a Tptv. 54. § (2) bekezdése alapján, mivel nem volt e vállalkozás ügyvezetője, tagja és alkalmazottja sem. Márpedig a Tptv. szabályai a Ket. képviseleti szabályhoz képest speciális előírásokat tartalmaznak, ekként a versenyfelügyeleti eljárásban szűkebb körben van lehetőség arra, hogy az eljárás alá vontak meghatalmazott útján járjanak el.

48. Az Indítványozó keresetlevelében továbbá rámutatott arra is, hogy [REDACTED] [REDACTED] nyilatkozatai az egységes, átfogó terv fennállta kapcsán számos ponton ellentmondások, továbbá hangsúlyozta, hogy azok éppen az egységes, átfogó terv hiányát támasztják alá. Az Indítványozó számos alkalommal kiemelte [REDACTED] [REDACTED] alábbi nyilatkozatrészletét:

„A megállapodás kizárólag eseti alapon működött. [...] a megállapodás 2003-tól nem működött [...] későbbiekben kizárólag eseti megállapodások történtek” (2007. május. 2-ai nyilatkozat)

49. Az elsőfokú eljárásban az Indítványozó indítványozta [REDACTED] [REDACTED] tanúkénti meghallgatását, azonban a tanú pénzbírság kiszabása és elővezetését elrendelő végzés ellenére sem jelent meg az Elsőfokú Bíróság előtt.

- **Bizonyíték:** [REDACTED] [REDACTED] sikertelen tanúmeghallgatásának történeti nyomon követésére szolgálnak a **K/6.** szám alatt csatolt iratok

50. Miután [REDACTED] [REDACTED] tanúmeghallgatása sikertelen maradt, az Elsőfokú Bíróság a 2.K.32.299/2009. szám alatt hozott ítéletében (**Elsőfokú Ítélet**) az Alapügyben a GVH által felderített valamennyi bizonyíték együttes értékelésével úgy határozott, hogy az Indítványozó nem követett el egységes, folyamatos jogértést 2002-2006 között Heves és Nógrád megyékben kiírt közbeszerzési eljárások kapcsán és a GVH Határozatot hatályon kívül helyezte.

- **Bizonyíték:** az Elsőfokú Ítéletet **K/7.** szám alatt csatoljuk az ügy irataihoz

51. Az Elsőfokú Ítélet [REDACTED] [REDACTED] meghallgatása kapcsán rögzítette, hogy a Tptv. 54. § (2) bekezdése alapján meghatalmazottként nem járhatott volna el, így [REDACTED] [REDACTED] csupán

⁴ Lásd a Vj-199/2005 (Tojásszövetség) ügyet vagy a Vj-102/2004 (GIS) ügyet

⁵ Lásd a GVH Határozat VII.5. fejezetét

⁶ Vj-130/2006/212. és 159. sz. iratok

tanúként lehetett volna meghallgatható. Az Elsőfokú Bíróság azonban ezt az eljárási hibát úgy ítélte meg, hogy

„[...] önmagában nem eredményezi azt, hogy az általa [] által tett nyilatkozatokat elve figyelmen kívül is kell hagyni.”⁷ (értelmező beszúrás tőlünk)

52. [] [] nyilatkozatainak érdemi értékelésével az Elsőfokú Bíróság azokat az Indítványozó javára szólónak tekintette és arra a következtetésre jutott, hogy

„[...] [] [] nem tett olyan nyilatkozatot, amely szerint 2002. évben átfogó megállapodás született a három vállalkozás között a jövőben kiírandó Heves és Nógrád megyei útépítési projektek felosztásáról, az alperes [GVH] a nyilatkozatból egyoldalúan kiemelt részek interpretációjával jutott el erre a következtetésre, figyelmen kívül hagyva egyebek mellett azt, hogy kifejezetten a megállapodás mechanizmusára vonatkozóan feltett kérdésre 2007. május 2-án [] [] egyértelműen úgy nyilatkozott, hogy <a megállapodás kizárólag eseti alapon működött> <későbbiekben /2003. után/ csak kizárólag eseti megállapodások történtek> [...]” (értelmező beszúrás tőlünk)⁸

5.1.3 A másodfokú peres eljárás és a jogerős ítélet

53. Az Elsőfokú Ítélet ellen az Indítványozó és a GVH is fellebbezett a Fővárosi Ítéletáblához (**Másodfokú Bíróság**). A másodfokú eljárásban a GVH (többek között) vitatta, hogy az Elsőfokú Bíróság helyesen értelmezte a Tpt. 54. § (2) bekezdését, és állította, hogy [] [] helyes eljárásjogi státuszban tette meg nyilatkozatait. Továbbá a GVH vitatta, hogy [] [] nyilatkozatai az Indítványozó javára volnának értékelhetők.

54. A Másodfokú Bíróság 22Kf.27.271/2011/9. számú ítéletével (**Másodfokú Ítélet**) az Elsőfokú Ítéletet helybenhagyta.

- **Bizonyíték:** A Másodfokú Ítéletet **K/8.** szám alatt csatoljuk az ügy irataihoz

55. A Másodfokú Bíróság [] [] nyilatkozatai értékelése kapcsán az Elsőfokú Bíróságtól részben eltérő alapon, mégis azonos következtetésre jutott: az Alapügyben a GVH eljárását meg kell ismételni. A Másodfokú Bíróság rögzítette, hogy

„[...] a Ket. 50. §-ának (1), (5) bekezdéseiből következően csak bizonyíték használható fel a tényállás tisztázásának megkönnyítésére, vagyis csak az értékelhető, ami bizonyítéknak minősül. Mivel [] [] eljárásjogi szerepe nem tisztázott, ezért az sem állapítható meg, hogy az által tett nyilatkozatok bizonyítékként értékelhetőek-e egyáltalán.”⁹

56. A Másodfokú Bíróság a fentiekre tekintettel hangsúlyozta, hogy a GVH megismételt eljárásában

„[...] be kell azonosítania [] [] nyilatkozatait; milyen eljárási szabályok mellett értékelhető az általa tett nyilatkozat bizonyítékként. [...] Az alperes [GVH] a megismételt eljárásban nincs elzárva attól, hogy [] []-t vagy a HE-DO jogi képviselőjét a törvénynek megfelelően az eljárási garanciák megtartása mellett újra meghallgassa.”

⁷ Elsőfokú Ítélet 34. oldal, 3. bekezdés

⁸ Elsőfokú Ítélet 34. oldal, 4. bekezdés

⁹ Másodfokú Ítélet 16. oldal 1. bekezdés

5.1.4 A Kúria eljárása és a Felülvizsgálati Ítélet

57. A Másodfokú Ítélettel szemben a GVH felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő a Kúriához. A GVH felülvizsgálati kérelmében (többek között) továbbra is állította, hogy [REDACTED] [REDACTED] a Tpvt. 54. § (2) bekezdése alapján meghatalmazottként eljárhatott a [REDACTED] [REDACTED] képviseletében. Másodlagosan pedig a versenyfelügyeleti eljárásban is érvénysülő szabad bizonyítás elvére hivatkozással vitatta, hogy [REDACTED] [REDACTED] nyilatkozatai ne volnának bizonyítékként értékelhetőek. Utalt arra, hogy a Ket. a szabad bizonyítás talaján áll, és csak a leggyakrabban előforduló bizonyíték-fajtákat sorolja fel, de nem tartalmaz taxációt. Így a Ket. nem tiltja a felsorolásban nem említett (atipikus) bizonyíték felhasználását.

58. A Kúria a Felülvizsgálati Ítéletében egyetértett az alsóbb fokú bíróságokkal abban, hogy [REDACTED] [REDACTED] az Alapügyben a [REDACTED] [REDACTED] meghatalmazottjaként nem lett volna meghallgatható, mivel [REDACTED] [REDACTED] nak adott meghatalmazás nem felelt meg a Tpvt. 54. § (2) bekezdésében foglalt kritériumoknak (nem volt a [REDACTED] [REDACTED] szervezeti képviselője, tagja vagy alkalmazottja). Szintén az alsóbb fokú bíróságokkal összhangban rögzítette a Kúria, hogy [REDACTED] [REDACTED] „csak tanúként” lett volna meghallgatható.¹⁰

59. Ugyanakkor – ellentétben az Elsőfokú és Másodfokú Ítélettel – a Felülvizsgálati Ítélet kirekesztette a bizonyítékok közül [REDACTED] [REDACTED] nyilatkozatait. A Kúria e nyilatkozatok kirekesztése kapcsán elvi jelleggel utalt arra, hogy

„nem jogszerűen beszerzett nyilatkozat hiteles bizonyítékként nem vehető figyelembe, nem értékelhető.”¹¹

60. A Felülvizsgálati Ítélet [REDACTED] [REDACTED] nyilatkozatainak kirekesztését követően a rendelkezésre álló bizonyítékok egyenként és összességében való értékelésével arra a következtetésre jutott, hogy az Indítványozó egységes és folyamatos jogsértés elkövetése miatt kell marasztalni, amire tekintettel a Kúria az alsóbb fokú bíróságok ítéleteit hatályon kívül helyezte és a GVH határozatának megfelelő új ítéletet hozott.

- Bizonyíték: A Felülvizsgálati Ítéletet **K/9.** szám alatt csatoljuk az ügy irataihoz

61. A Felülvizsgálati Ítélet azt is kiemelte, hogy az Indítványozó védekezéshez való joga nem sérült, mivel [REDACTED] [REDACTED] nyilatkozataira (az eljárás későbbi szakaszában) észrevételeket tehetett. Így az Indítványozó „*ügyféli jogai [...] nem sérültek*”.¹²

5.2 Az Indítvány alkotmányjogi indokolása

62. Az uniós esetjog,¹³ az Alkotmánybíróság¹⁴ és a mérvadó emberi jogi szakirodalom¹⁵ is kimunkálta, hogy az alapvető eljárási garanciák közül néhányat, de mindenekelőtt a tisztességes tárgyaláshoz való jogot (ld. Alaptörvény XXVIII. cikkét és az Emberi Jogok Európai Egyezményének (EJEE) 6. cikkét) megfelelően alkalmazni szükséges nemcsak a büntetőügyekben, hanem a bírság-alapú/büntetőjogias közigazgatási eljárásokban, így a versenyfelügyeleti eljárásban is. Ekként a büntetőjogi vád fogalma a tisztességes eljáráshoz való jog érvényesülése kapcsán kiterjesztően értelmezendő.

¹⁰ Felülvizsgálati Ítélet, 21. oldal 1. bekezdés

¹¹ Felülvizsgálati Ítélet, 21. oldal 1. bekezdés

¹² Felülvizsgálati Ítélet, 21. oldal 1. bekezdés

¹³ C-137/85 Maizena ügy, 15. bek.

¹⁴ 41/1991 ABH; 19/2009 ABH

¹⁵ Az Emberi Jogok Európai Bírósága „*kiterjesztően értelmezi a büntetőjogi vádat, s a < bűncselekmény > sem csupán a büntető törvénykönyvben szankcionált cselekményt jelenti. Az ártatlanság védelmének kiterjesztő, nem csak a szorosan vett büntetőeljárásra vonatkozó értelmezésének következménye az is, hogy egyéb kriminális jellegű eljárásokban - így szabálysértési eljárásban - sem az elkövetőre, hanem az eljáró hatóságokra hárul a bizonyítási teher.*” HALMAI Gábor: Emberi jogok, Osiris, Bp, 2003. 721. o.

63. Az Emberi Jogok Európai Bírósága (**Emberi Jogi Bíróság**) az EJEE 6. cikke kapcsán szintén kiterjesztően értelmezte a büntetőjogi vád fogalmát több versenyügyben¹⁶ és adóügyben¹⁷ is, amikor a felülvizsgálati bíróságok eljárásának tisztességessége kapcsán hozott ítéletet.

64. Mindazonáltal, abban az esetben, ha a tisztelt Alkotmánybíróság a fentiek ellenére sem tekintené az Alapügyet olyan büntető-alapú/büntetőjogias közigazgatási eljárásnak, amelyben megfelelően alkalmazandó a büntetőjogi vád fogalma és az ahhoz kapcsolódó garanciák, úgy az Indítványozó utal arra, hogy polgári ügyekben is megfelelően alkalmazandónak kell tekinteni a tisztességes eljárásból való jogot mind az Alaptörvény, mind pedig az irányadó emberi jogi joggyakorlat alapján:

- (i) az Alaptörvény XXVIII. cikke a vád elbírálása mellett a „*valamely perben*” fordulatot is tartalmazza, amely arra utal, hogy polgári ügyekben is megfelelően alkalmazandó a tisztességes eljárás követelménye;
- (ii) az Emberi Jogok Európai Bírósága elvi jelleggel kimondta, hogy a tisztességes eljáráshoz való jog – különösen a fegyverek egyenlőségének alapelve – polgári és büntető ügyekben egyaránt alkalmazandó.¹⁸

65. Következésképpen az Indítványozó álláspontja szerint az Alapügyben – tekintettel a versenyfelügyeleti eljárás büntetőjogias jellegére – a tisztességes eljárás követelménye alapján hasonlóan magas szintű védelem illeti meg az Indítványozót, mint a büntetőeljárások terheltjeit. Ekként az Indítványozó álláspontja szerint az alábbiakban bemutatott, elsősorban büntetőügyekben megfogalmazódó alapvető jelentőségű megállapítások a jogellenes bizonyítékok felhasználhatósága / kirekeszthetősége kapcsán az Alapügyben is megfelelően irányadók.

66. Ugyanakkor abban az esetben, ha a tisztelt Alkotmánybíróság polgári ügynek tekintené az Alapügyet, ez nem változtatna azon, hogy az Indítványozó tisztességes eljáráshoz való jogának sérelme az Alapügyben felmerülhet amiatt, mert a védelem (illetve polgári ügy esetében a peres fél) által hivatkozott bizonyítékot a Kúria önkényesen – jogszabályi alap nélkül, illetve anélkül, hogy a bizonyíték beszerzése során súlyos, alapvető jogsérelem merült volna fel – kirekesztette.

5.2.1 Az Emberi Jogok Európai Bíróságának gyakorlata

67. Az Emberi Jogi Bírósága kialakult joggyakorlata¹⁹ terhelő bizonyítékok kirekesztését - az EJEE 6. cikke alapján - kizárólag a legsúlyosabb esetekben, alapvető jogsérelem esetén engedi meg.

- (i) *Harutyunyan v Armenia*²⁰ ügyben a tisztességes eljárás követelményébe ütközönek minősítette az örmény katonai nyomozó hatóság eljárását, mivel fizikai kényszert alkalmaztak a vallomástétel során. A panaszost a vallomástétel során rugdosták, kézzel és gumibottal ütlegelték, az ujjait pedig egy eszközzel összeszorították. A kihallgatás során – amelyet ilyen módszerek alkalmazása mellett hónapokon át, több alkalommal is megismételték – a panaszos rendszerint el is ájult. A kényszerítéssel megszerzett bizonyítékot ki kell(ett volna) rekeszteni a bizonyítékok közül és nem lehetett volna a panaszos terhére értékelni.

¹⁶ Societe Stenuit v France (1989) (Appl. No. 11598/85, 27 February 1992); Fortum Oil / Gas Oy v Finland (2002) (Appl. No. 32559/96, 12 November 2002); Fortum Corporation v Finland (2003) (Appl. No. 32559/96, 15 July 2003)

¹⁷ J.B. v. Switzerland (2001) (Appl. No. 31827/96, 3 May 2001); Västberga Taxi Aktiebolag / Vulic v Sweden (2002) (Appl. No. 36985/97, 23 July 2002); Jussila v Finland (2006) (Appl. No. 73053/01, 23 November 2006).

¹⁸ Suominen v Finland (2003) (Appl. No. 37801/97, 1 July 2003), 33. bekezdés

¹⁹ Jalloh v Germany (Appl. no. 54810/00, 11 July 2006); Teixeira de Castro v Portugal (1998) (Appl. No. 25829/94, 9 June 1998); Harutyunyan v Armenia (2007) (Appl. No. 36549/03, 28 June 2007); Göçmen v. Turkey (2006) Appl. No. 72000/01, 17 October 2006)

²⁰ Harutyunyan v Armenia (2007) (Appl. No. 36549/03, 28 June 2007)

- (ii) Göçmen v. Turkey²¹ ügyben a fenti esethez hasonlóan emberi jogot sértő kényszerítés miatt minősítette a török hatóság eljárását a tisztességes eljárás követelményébe ütközőnek. Ebben az ügyben a gyanúsított súlyos külsérelmi nyomokat eredményező fizikai erőszak hatására vallotta be, hogy a Kirgiz Munkáspárt tagja, továbbá, hogy illegálisan birtokolt fegyver és terjesztett ellenséges propagandát. A kényszerítéssel megszerzett bizonyítékot ki kell(e)t volna) rekeszteni a bizonyítékok közül és nem lehetett volna a panaszos terhére értékelni.
- (iii) Jalloh v Germany²² ügyben az Emberi Jogi Bíróság megállapította, hogy a panaszosnak a tisztességes eljáráshoz való joga sérült azáltal, hogy a titkos információszerezésre megfelelően felhatalmazott fedett nyomozók hatáskörüket túllépve, kényszerítéssel szereztek meg a gyanúsítottól a terhelő bizonyítékot. Ebben az ügyben a gyanúsítottan akarata ellenére végeztettek olyan orvosi beavatkozást, amelynek eredményeként a gyanúsított a korábban zacskóba csomagolt formában lenyelt kokaint felöklendezte. Az Emberi Jogi Bíróság ebben az ügyben is rögzítette, hogy a tiltott módon megszerzett bizonyíték nem értékelhető a büntetőeljárásban a terhelt terhére.
- (iv) Teixeira de Castro v Portugal²³ ügyben az Emberi Jogi Bíróság szintén két fedett nyomozó hatáskör-túllépése miatt minősítette a teljes büntetőeljárást a tisztességes eljárás követelményében ütközőnek. Ebben az ügyben a fedett nyomozók nem csupán passzív szemlélőként voltak tanúi egy droggal kapcsolatos bűncselekmény elkövetésének, hanem aktív magatartásukkal befolyást gyakoroltak a terheltre, akit e módon bűncselekmény elkövetésére indítottak. A bizonyítékot nem lehetett volna a terhelt terhére figyelembe venni.

68. Ezekből az ügyekből az Indítványozó álláspontja szerint az a következtetés vonható le, hogy a tisztességes eljárás követelménye alapján csupán a nyilvánvaló hivatali visszaélés útján (pl.: hatáskörtúllépéssel – *Teixeira de Castro* ügy) vagy emberi jogi jogsérelemmel (pl.: kínzással – *Harutyunyan* ügy) megszerzett terhelő bizonyítékok kirekesztésére van lehetőség.

69. A terhelő bizonyítékok kirekesztésére vonatkozó joggyakorlat mellett az Emberi Jogi Bíróság joggyakorlatában iránymutatást találunk a védelem által hivatkozott bizonyítékok kirekesztése kapcsán is. A védelem által hivatkozott bizonyítékok befogadhatóságának kérdése az Emberi Jogi Bíróság joggyakorlatában arra vonatkozik, hogy milyen körülmények között tagadhatják meg a bíróságok, hogy a védelem által hivatkozott bizonyítékot bírói mérlegelés tárgyává tegyék:

- (i) Khodorkovskiy / Lebedev v Russia²⁴ ügyben az Emberi Jogi Bíróság – néhány hónappal ezelőtt hozott ítéletben – arra a következtetésre jutott, hogy a terhelt tisztességes eljáráshoz való jogát sérti, hogy a védelem által hivatkozott magánzakértői véleményt az eljáró bíróság „formai” okokra hivatkozással rekesztette ki az eljárásból. Az Emberi Jogi Bíróság ebben az ügyben elvi jelleggel állapította meg, hogy a védelem által hivatkozott bizonyíték „befogadhatóságának” („*admissibility*”) kérdése felveti az eljárás tisztességességének kérdését.²⁵ Ebben az ügyben a terhelt az Ernst and Young és a Price Waterhouse Coopers által készített magánzakértői véleményt csatolta az ügy irataihoz, annak érdekében, hogy ellensúlyozzák, illetve cáfolják a vád által korábban beszerzett szakértői vélemény hitelességét. Az eljáró bíróság az orosz eljárási jog azon rendelkezésére hivatkozással rekesztette ki a védelem által hivatkozott bizonyítékot

²¹ *Göçmen v. Turkey* (2006) (Appl. No. 72000/01, 17 October 2006)

²² *Jalloh v Germany* (2006) (Application no. 54810/00, 11 July 2006)

²³ *Teixeira de Castro v Portugal* (1998) (Appl. No. 25829/94, 9 June 1998)

²⁴ *Khodorkovskiy / Lebedev v Russia* (2013) (Appl. No. 11082/06 és 13772/05, 25 July 2013)

²⁵ 728. bekezdés

az eljárásból, miszerint a terhelt nem jogosult a büntetőügyben szakértői véleményt készíttetni, ez csupán a vád és a bíróság privilégiuma. Az Emberi Jogi Bíróság kiemelte, hogy a tisztességes eljárás (ezen belül is a fegyverek egyenlőségének) elve megköveteli, hogy a védelem bizonyítékainak értékelésére a váddal azonos feltételek mellett kerüljön sor. Az Emberi Jogi Bíróság álláspontja szerint ebben az esetben az lett volna a megfelelő eljárás, hogy az eljáró bíróság a magánszakértői vélemény alapján maga rendel ki újabb szakértőt, vagy a magánszakértői véleményt érdemben értékeli és indokát adja annak, hogy az miért nem ébreszt benne kétséget a vád szakértői véleményének hitelessége kapcsán. Azonban nem lehet tisztességes egy olyan eljárás, amelyben a védelem által hivatkozott bizonyítékot az orosz bíróság érdemi vizsgálat nélkül rekeszti ki.

- (ii) *Suominen v Finland*²⁶ ügyben az Emberi Jogi Bíróság egy polgári ügyben vizsgálta, hogy megfelel-e a tisztességes eljárás követelményének, hogy a bíróság az alperes által hivatkozott bizonyítékokat nem értékelte az eljárása során. Ebben az ügyben az alperes a tárgyalás előkészítése során benyújtott egy listát, amelyen szerepeltek az általa előterjeszteni kívánt bizonyítékok. Azonban az eljáró bíróság a listán szereplő bizonyítékok befogadását (két dokumentum kivételével), illetve az alapján bizonyítási cselekmény foganatosítását megtagadta. Az Emberi Jogi Bíróság kiemelte, hogy bár a perbeli bizonyítékok értékelése természetesen a nemzeti bíróságok feladata, azonban a feleknek a bizonyítékok előterjesztése kapcsán egyenlő jogokat kell biztosítani a tisztességes eljárás követelménye szerint. Ezt a követelményt pedig megsérti az eljáró bíróság, ha az alperes által hivatkozott bizonyítékokat önkényesen kirekeszti, illetve nem szerzi be.

70. A fenti esetjogról az Indítványozó álláspontja szerint világos, hogy a terhelt bizonyítékok kirekesztésére az Emberi Jogi Bíróság joggyakorlatában csupán igen súlyos esetekben kerülhet sor. Legalább ilyen súlyos körülményeknek kell fennállniuk a védelem által hivatkozott bizonyítékok kirekesztése esetén, ugyanis a nemzeti bíróságoknak főszabály szerint a tisztességes eljáráshoz való jogból levezethető kötelezettségük, hogy a védelem által hivatkozott bizonyítékokat érdemben értékeljék.

71. Ekként az Emberi Jogi Bíróság joggyakorlatában sem minden szabálytalanul vagy kérdésesen megszerzett bizonyíték minősíthető értékelhetetlennek. A bizonyíték megszerzése kapcsán történt jogellenességnek kellően súlyosnak kell lennie ahhoz, hogy a bizonyíték értékelésétől a bíróságok eltekinthessenek. Különösen igaz ez a megállapítás a védelem által hivatkozott bizonyítékokra. Amennyiben ugyanis a védelem által hivatkozott bizonyítékok bármilyen, kisebb súlyú jogsértés esetén kirekeszthetők lennének, a védelem nem volna képes a váddal azonos feltételek mellett előterjeszteni bizonyítékait, ekként egy ilyen értelmezés a fegyverek egyenlőségének sérelmére vezetne

5.2.2 A Német Szövetségi Alkotmánybíróság gyakorlata

72. Az Indítványozónak az Emberi Jogi Bíróság esetjogából levont fenti következtetését támasztja alá a Német Szövetségi Alkotmánybíróság legújabb gyakorlata is,²⁷ amely szerint a jogellenesen/szabálytalanul megszerzett terhelt bizonyítékok is csupán kivételes esetekben tekinthetők az eljárás során értékelhetetlennek. Sőt az Német Szövetségi Alkotmánybíróság úgy tűnik, hogy – a kirekesztésre vonatkozó kifejezett törvényi előírás hiányában – még az alkotmányos jogsérelemmel beszerzett terhelt bizonyítékok kapcsán is egyfajta alkotmányjogi érdek-összemérési / érdekkiegyenlítési tesztet vezetett be. Ez alapján a terhelt bizonyíték megszerzése során bekövetkezett alapjogsérelem és a bizonyíték felhasználásához fűződő közérdek összemérésére eseti alapon van szükség ahhoz, hogy a jogellenesen beszerzett bizonyíték az eljárásból kirekeszthető legyen.

73. A Német Szövetségi Alkotmánybíróság a bizonyítékok felhasználhatósága alkotmányjogi kérdéseinek vizsgálatát egy olyan ügy kapcsán végezte el, amelyben a gyanúsított házkutatását

²⁶ *Suominen v Finland* (2003) (Appl. No. 37801/97, 1 July 2003)

²⁷ 2009. július 2-ai, 2 BvR 2225/08. számú határozat

egy feltételezett védjegyjogsértés kapcsán rendelték el, azonban a gyanúsított lakásában védjegyjogsértésre utaló bizonyíték helyett csekély mennyiségű hasist és patikamérleget talált a nyomozó hatóság. A házkutatást engedélyező bírósági végzést ebben az ügyben utólag hatályon kívül helyezték²⁸ arra tekintettel, hogy a házkutatással együtt járó alapjog-korlátozás a feltételezett bűncselekmény tárgyi súlyával nem állt arányban. Ugyanakkor az eljáró büntetőbíróságok a házkutatás során lefoglalt drogra mint a kábítószerrel visszaélés büntettének tárgyi bizonyítékára alapították ítéletüket.

74. A Német Szövetségi Alkotmánybíróság a terhelt panasza alapján indult eljárásában elvi élel hangsúlyozta, hogy idegen a rendes bírósági gyakorlattól az a gondolat, hogy valamennyi bizonyítékot automatikusan ki kellene rekeszteni az eljárásból, amelyet eljárási hibával, azaz jogellenesen szereztek meg. A Német Szövetségi Alkotmánybíróság csupán annyiban látta kirekeszhetőnek a jogellenesen beszerzett bizonyítékokat, (i) amennyiben a bizonyíték kirekesztéséről kifejezetten a törvény rendelkezik, vagy (ii) abban az esetben, ha olyan súlyos alkotmányos jogsérelem következett be a bizonyíték beszerzése során (pl.: súlyos, szándékos, tudatos visszaélés), amely nem áll arányban az állami büntetőigény érvényesítéséhez fűződő közérdekkel.²⁹

75. Minderre tekintettel jutott arra a következtetésre a Német Szövetségi Alkotmánybíróság, hogy helyesen oldották fel az eljáró büntetőbíróságok a kábítószer tartásának büntetőjogi üldözéséhez fűződő közérdek és a terhelt magánlakáshoz való joga közötti konfliktust, amikor egy olyan házkutatás során lefoglalt tárgyi bizonyítékot felhasználhatónak minősítettek az eljárás során, amelyről utóbb kiderült, hogy a terhelt alkotmányos jogának sérelmével (jogellenesen) szereztek be.

76. A Német Szövetségi Alkotmánybíróság fenti esetjoga az Indítványozó álláspontja szerint azonos irányba mutat, mint az Emberi Jogi Bíróság joggyakorlata. Eszerint a terhelt bizonyítékok kirekesztésére csupán igen súlyos esetben, akkor kerülhet sor, amikor az állam büntetőigényének érvényesítéséhez fűződő közérdek túlsúlyba kerül a terhelt bizonyíték beszerzése során felmerült (alap)jogsérelemmel szemben. Ennek a tesztnek - logikai értelmezés alapján - megfelelően alkalmazandónak kell lennie a védelem által hivatkozott bizonyítékokra is. Abszurd lenne ugyanis, ha ugyanazon kisebb súlyú jogsérelemmel beszerzett bizonyítékot a terhelt terhére lehetne értékelni, de a terhelt javára nem. Ez ugyanis ellentétes lenne a büntetőeljárás azon alapelveivel is, amely szerint a vád és védelem jogosultságai között eltérés csak a védelem javára lehet (*favor defensionis*).

5.2.3 A magyar joggyakorlat a bizonyítékok kirekesztése kapcsán

77. Az Alkotmánybíróság számos³⁰ ügyben értelmezte a tisztességes eljáráshoz való jog, mint alkotmányos alapjog tartamát. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint

„< tisztességes eljárás > (fair trial) követelménye nem egyszerűen egy a bíróságnak és az eljárásnak itt megkövetelt tulajdonságai közül (ti. mint „igazságos tárgyalás”), hanem az idézett alkotmányi rendelkezésben foglalt követelményeken túl - különösen a büntetőjogra és -eljárásra vonatkozóan - az 57. § többi garanciájának teljesedését is átfogja. Sőt, az Egyezségokmányoknak és az Emberi Jogok Európai Egyezményének - az Alkotmány 57. §-a tartalmához és szerkezetéhez mintát adó - eljárási garanciákat tartalmazó cikkei általában elfogadott értelmezése szerint a fair trial olyan minőség, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek figyelembevételével lehet csupán megítélni. Ezért egyes részletek hiánya

²⁸ A Német Szövetségi Alkotmánybíróság egy másik kamarája 2 BvR 728/05. számú határozatában

²⁹ A Német Szövetségi Alkotmánybíróság hivatkozott joggyakorlatát bemutató cikket lásd a Fundamentum 2009. 3. számában, 107-108. oldal (Bárd Petra: A Német Szövetségi Alkotmánybíróság az illegálisan szerzett bizonyítékokról)

³⁰ 6/1998 (III.1.) AB határozat, 5/1999. (III. 31.) AB határozat, 14/2002. (III. 20.) AB határozat, 15/2002. (III. 29.) AB határozat, 35/2002. (VII. 19.) AB határozat

ellenére éppúgy, mint az összes részletszabály betartása dacára lehet az eljárás <méltánytalan> vagy <igazságtalan>, avagy <nem tisztességes>.”³¹

78. A tisztelt Alkotmánybíróság legújabb, az Alaptörvényre alapuló gyakorlatában³² is fenntartotta a Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény (**Alkotmány**) 57. §-a alapján kifejtett korábbi álláspontját a tisztességes eljárásról való jog kapcsán.

79. A tisztességes eljárásnak – ahogyan arra a tisztelt Alkotmánybíróság is utalt³³ – „számos elismert, de nem nevesített összetevője van”. Ilyen nem nevesített, de elismert összetevőnek minősül a bizonyítási eljárás tisztességessége is.

80. A tisztelt Alkotmánybíróság – a Tpv. egyik módosításának alkotmányjogi vizsgálata során – a tisztességes eljárás követelményét az ügy érdemére vonatkozó bizonyítékok megfelelő beszerzésére és bíróság általi értékelésének lehetőségére is kiterjedően értelmezte.³⁴ Ebben a határozatban a tisztelt Alkotmánybíróság azt a törvénymódosítást³⁵ vizsgálta, amely bizonyos versenyjogsértésekben marasztalt vállalkozások vezető tisztviselőivel szemben tette volna lehetővé a GVH számára, hogy foglalkozástól való eltiltással lényegében egyenértékű büntetést szabjon ki végzés útján. A tisztelt Alkotmánybíróság azonban e törvénymódosítást alkotmányellenesnek minősítette, tekintettel arra, hogy bizonyítási eljárás lefolytatására és a megszerzett bizonyítékok megfelelő értékelésére a törvénymódosítás nem adott lehetőséget a felülvizsgálati bíróságok számára. Így ebben a határozatában a tisztelt Alkotmánybíróság a tisztességes bizonyítási eljárás, illetve tisztességes bizonyítékértékelés lehetőségének hiányát a tisztességes eljárás követelményével ellentétesnek minősítette.

81. Erre tekintettel megállapítható, hogy a bizonyítási eljárás (illetve a beszerzett bizonyítékok) alkotmányjogi szempontú megfelelése a tisztességes eljáráshoz való jog érvényesülése kapcsán kiemelt jelentőségű.

82. Annak a kérdésnek a vizsgálata azonban, hogy a bizonyítási eljárásokban, illetve a bizonyítékok felhasználhatósága kapcsán a tisztességes eljáráshoz való jog érvényesülése milyen konkrét követelményeket támaszt az eljáró bíróságokkal, illetve hatóságokkal szemben a tisztelt Alkotmánybíróság eddigi gyakorlatában nem volt előtérben. Az Indítványozó azonban az alábbi ügyeket úgy értelmezi, hogy az magyar alkotmánybírósági gyakorlat hajlandóságot mutat arra, hogy – az Emberi Jogi Bíróság és a Német Szövetségi Alkotmánybíróság gyakorlatával egybehangzóan – csupán a legsúlyosabb esetekben legyen törvényes lehetőség a bizonyítékok kirekesztésére a tisztességes eljáráshoz való jog sérelme nélkül, különösen a védelem által hivatkozott bizonyítékok kapcsán:

- (i) Az Alkotmánybíróság egy friss határozatában³⁶ – a nyomozó hatóságoknak a gyanúsítottak kihallgatása során elterjedt alkotmányellenes gyakorlatát vizsgálva – rámutatott arra, hogy a bizonyítékok közül ki kell rekeszteni azt a terhelti vallomást, amelyre olyan módon került sor, hogy a terhelt védője a kihallgatás helyszínéről és időpontjáról a terhelti kihallgatás megkezdése előtt nem értesülhetett. Ez az eljárás súlyosan sérti a terhelt tisztességes eljáráshoz való jogát, közelebbről a védekezéshez való jogát;
- (ii) Az Alkotmánybíróság egy korábbi határozatában³⁷ a nyomozás iratai megismerésének korlátozását tekintette „alkotmányosan elfogadhatatlannak”, figyelemmel arra, hogy ezen iratok megismerésétől és ekként észrevételek

³¹ 6/1998 (III.1.) AB határozat

³² 7/2013 (III.1.) AB határozat

³³ 14/2002 (III.20.) 3.2. pont

³⁴ 19/2009 (II.25.) AB határozat, 2.2 pont

³⁵ A tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. törvény módosításáról szóló, az Országgyűlés által 2008. június 2-i ülésnapján elfogadott törvény 15. §-át.

³⁶ 8/2013 (III.1.) AB határozat

³⁷ 11/2007 (III.7.) AB határozat, 3.1 pont

megfogalmazásától a terhelt az eljárás során el volt zárva. Mivel ezeket az iratok az ügyész megismerhette és azokra bizonyítékként is hivatkozhatott, a betekintési és észrevételezési jog korlátozását kimondó Be. szakaszt³⁸ az Alkotmánybíróság a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmének, közelebről a fegyverek egyenlősége sérelmének minősítette.

83. Az Indítványozó jelen alkotmányjogi panasz befogadhatósága kapcsán tett fenti előadásában (IV. fejezet Ad v) pontjában) utalt arra, hogy nem ismert az Indítványozó előtt olyan alkotmánybírói határozat, amely a jogellenesen beszerzett bizonyítékok felhasználhatóságának alkotmányjogilag releváns aspektusai kapcsán büntető- és bírság-alapú / büntetőjogi közizgatási eljárásokra (avagy polgári ügyekre) is kiterjedően, általános jelleggel irányutatót nyújtana a jogalkalmazók, illetve a jogkövető állampolgárok számára. Az Indítványozó álláspontja szerint jelen ügy kapcsán hozott határozatában a tisztelt Alkotmánybíróság a tisztességes eljárás követelményének egy lényeges, de nem nevesített „összetevőjét” bonthatná ki a védelem által hivatkozott bizonyítékok kirekeszthetőségével összefüggésben.

84. Mindazonáltal az Indítványozó álláspontja szerint az Emberi Jogi Bíróság és a Német Szövetségi Alkotmánybíróság gyakorlatában megfogalmazódó elvek alapján nyilvánvalóan téves és alaptörvény-ellenes a Kúriának a Felülvizsgálati Ítéletben megfogalmazódó azon megállapítása, miszerint „[...] *nem jogszerűen beszerzett nyilatkozat [...] bizonyítékként [...] nem értékelhető.*”³⁹

85. Az Indítványozó álláspontja szerint a védelem által hivatkozott bizonyíték értékeléséhez való jog a tisztességes eljárás követelményéből (az Emberi Jogi Bíróság és a Német Szövetségi Alkotmánybíróság gyakorlata alapján is) levezethető részjogosítvány és ekként alapvető jog, amely jog korlátozására az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése alapján csupán törvény felhatalmazása alapján kerülhet sor. Mivel nincs olyan törvényi előírás, amely alapján a Felülvizsgálati Ítélet jogosult lett volna a védelem által hivatkozott bizonyítékot kirekeszteni, így a Felülvizsgálati Ítélet önkényesen korlátozza az Indítványozó jogát a tisztességes eljáráshoz, ekként alaptörvény-ellenes.

86. A Kúria álláspontjával szemben az Indítványozó úgy véli, hogy a védelem által is hivatkozott bizonyítékok felhasználhatósága kapcsán az volna a helyes álláspont, ha a bizonyítási eljárás során beszerzett bizonyíték kirekesztésére kizárólag (i) törvényi előírás esetén, avagy (ii) a Német Szövetségi Alkotmánybíróság által kialakított érdek-összemérési teszthez hasonló mérce alkalmazásával kerülhetne sor büntető-, és olyan bírság-alapú / büntetőjogi közizgatási eljárásokban (illetve polgári ügyekben), mint az Alapügyhöz hasonló versenyfelügyeleti eljárás.

Ad i) Nincs olyan törvényi előírás, amely alapján kirekeszthető lett volna a védelem által hivatkozott bizonyíték

87. Az Alapügyben a bizonyítékok beszerzése kapcsán a Tpv, illetve a szubszidiárius módon alkalmazandó Ket. előírásai irányadók. A Ket. 50. § (4) bekezdése – a szabad bizonyítási rendszer talaján állva – úgy rendelkezik, hogy „a hatósági eljárásban olyan bizonyíték használható fel, amely alkalmas a tényállás tisztázásának megkönnyítésére.” Ez az előírás a teljes bizonyítási eljárást érinti, szemben a Tpv. 54. § (2) bekezdésével, amely csupán egy nyilatkozattételi forma kapcsán tartalmaz előírást. A szabad bizonyítási rendszer általános elvét lerontó olyan rendelkezés azonban nem szerepel a Tpv-ben, amely a Tpv. 54. § (2) bekezdésével ellentétesen beszerzett nyilatkozat kirekesztéséről rendelkezne.

88. Nincs tehát olyan tételes magyar törvényi / jogszabályi előírás (akár a büntető eljárásjogi szabályok analógiaként való alkalmazása mellett sem), amely alapján az Alapügyben a Tpv. 54. § (2) bekezdésének sérelmével beszerzett bizonyítékokat – azaz ██████████ ██████████ nyilatkozatait – ki lehetne rekeszteni a bizonyítékok közül.

³⁸ Lásd ez idő tájt hatályos Be. 255. § (2) bekezdését

³⁹ Felülvizsgálati Ítélet, 21. oldal 1. bekezdés

89. ██████ ██████ nyilatkozatainak kirekesztését tehát a Kúria valamely közigazgatási jogi előírásból, de még analógia útján büntetőjogi jogszabályból sem vezethette le. Ekként tételes jogi felhatalmazása a Kúriának ██████ ██████ nyilatkozatainak kirekesztésére az Alapügyben világosan nem volt. Következésképpen az Indítványozó tisztességes eljáráshoz fűződő Alaptörvényben biztosított jogának (XXVIII. cikkének (1) bekezdés) egyik részjogosítványát (az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésének sérelmével) úgy korlátozta a Kúria, hogy arra nem volt törvényi felhatalmazása.

Ad ii) Általános bizonyíték-kirekesztési előírás / Érdék-összemérési szabály

90. A Német Szövetségi Alkotmánybíróság gyakorlatában a bizonyítékok kirekesztése kapcsán kialakult érdek-összemérési tesztnek a büntető eljárási jogunkban megtalálhatjuk a jogi alapján. A Be. 78. § (4) bekezdése ugyanis a bizonyíték-kirekesztés büntető eljárásjogi generálklauzuláját az alábbiak szerint fogalmazza meg:

„[n]em értékelhető bizonyítékként az olyan bizonyítási eszközökből származó tény, amelyet a bíróság, az ügyész vagy a nyomozó hatóság bűncselekmény útján, más tiltott módon vagy a résztvevők eljárási jogainak lényeges korlátozásával szerzett meg.”

91. Ebből a szabályból jól látható, hogy a magyar jogalkotó és a Német Szövetségi Alkotmánybíróság szándéka annyiban mindenképpen egybevág, hogy csupán a legsúlyosabb eljárási hibák eseteire korlátozza a bizonyíték kirekesztésének jogkövetkezményét. Eszerint csupán a bűncselekmény útján, más tiltott módon, vagy a résztvevők eljárási jogainak lényeges korlátozásával megszerzett bizonyítékok minősülhetnek az eljárás során értékelhetetlennek.

92. A Be. 78. § (4) bekezdésének megfogalmazásakor a jogalkotó kifejezetten célja volt annak biztosítása, hogy a jogalkalmazónak ne kelljen minden olyan bizonyítékot kirekeszteni az értékelés köréből, amelyet jogellenesen szereztek be. Ezt erősíti meg a hatályos szabályozás javaslatához fűzött miniszteri indokolása is, miszerint a Be. 78. § (4) bekezdése „kizárja [...] annak a lehetőségét, hogy az eljárási jogokat nem érintő jelentéktelen, technikai természetű eljárási hibák fontos bizonyítékok kizárását eredményezzék az eljárásban”⁴⁰. A miniszteri indokolás ezt azért is tartotta lényegesnek kiemelni, mert a korábbi büntető eljárásjogi kódex (1973. évi I. törvény) még úgy rendelkezett, hogy az annak „rendelkezéseivel ellentétesen lefolytatott bizonyítás eredménye bizonyítékként nem vehető figyelembe”.⁴¹ Az új Be. hatálybalépését követően viszont kifejezetten törvényellenes akként kirekeszteni bizonyítékot, hogy arra sem a fenti általános szabály, sem pedig egyes speciális kirekesztési szabályok nem adnak felhatalmazást a jogalkalmazó számára.

93. Továbbá lényeges, hogy a jogalkalmazók még a korábbi Be. (1973. évi I. törvény) látszólag kivételt nem tűrő szabályozásának hatálya alatt sem rekesztettek ki minden olyan bizonyítékot, amelyet az eljáró hatóságok jogellenesen szereztek meg. A Legfelsőbb Bíróság ugyanis kimondta,⁴² hogy bár a büntetőeljárás törvényben kifejezetten szereplő eljárási szabályokat sértett meg a nyomozóhatóság, de ezek a „[...] hiányosságok [...] nem tették az elsőfokú bíróság által értékelt vádlotti vallomásokat a bizonyítási anyagából kizárandóvá”. Ugyanis az eljárásban részt vevő személyeket nem érte olyan súlyú jogsértés, amely e bizonyítékok kirekesztését indokolta volna (törvényes jogaik gyakorlásától nem voltak elzárva). A határozat – a jogirodalom szerint – azt mondja ki, hogy a bíróságnak vizsgálnia kell, hogy „[...] tartalmilag sérültek-e a törvényben garantált jogok [...]”, vagy „[...] a formális jogsértés ellenére a résztvevők jogai nem sérültek”.⁴³

⁴⁰ Indokolás az 1998. évi XIX. törvény 77-78. §-ához

⁴¹ 1973. évi I. törvény 60. § (3) bekezdés

⁴² BH 1991. 463

⁴³ BÁRD Károly: *Emberi jogok és büntető-igazságszolgáltatás Európában. A tisztességes eljárás büntetőügyekben – emberjog-dogmatikai értekezés.* Magyar Hivatalos Közlönykiadó, Budapest, 2007., 237. o.

94. Bár a Be. 78. § (4) bekezdése közvetlenül csupán a büntető eljárásokban alkalmazandó, azonban ez a szabály a bizonyítékok kirekesztésének jogág semleges megfogalmazásához (hasonlóan Német Szövetségi Alkotmánybíróság gyakorlatához) figyelemre méltó alapot nyújthat. Ugyanis ahogyan a tisztességes eljáráshoz való jog érvényesülése jogág-semleges alkotmányos követelményként jelenik meg az Alaptörvényben, úgy a bizonyítékok kirekesztése kapcsán is szükségesnek tartja az Indítványozó, hogy a tisztelt Alkotmánybíróság a Felülvizsgálati Ítélet alaptörvény-ellenességének megítélése kapcsán a Be. 78. § (4) bekezdéséhez hasonló tartalmú, legalábbis a büntető-, és a bírság-alapú / büntetőjogias közigazgatási eljárásokban általánosan alkalmazható tesztet alakítson ki. Egy ilyen általánosan alkalmazandó mérce kialakítása arra tekintettel is szükséges lehet, hogy a bírói gyakorlat előtt világossá váljon: helytelen és alaptörvény-ellenes az a megállapítás, hogy a jogellenesen megszerzett bizonyíték értékelésétől a bíróság *ipso iure* el van zárva.

95. Az Indítványozó álláspontja szerint egy alkotmányjogi szempontból helyes mérce alapján [REDACTED] [REDACTED] nyilatkozatai nem lettek volna kirekeszthetők az Alapügyben:

- (i) sem bűncselekmény, sem más tiltott módszer alkalmazása (ideértve bármely visszaélést) nem volt bizonyított [REDACTED] [REDACTED] meghallgatása kapcsán;
- (ii) sem [REDACTED] [REDACTED] sem más eljárás alá vont eljárási jogainak lényeges korlátozására nem került sor [REDACTED] [REDACTED] meghallgatása során, illetve annak eredményeként, hiszen
 - [REDACTED] [REDACTED] a [REDACTED] [REDACTED] meghatalmazottjaként tett nyilatkozatot (ügyfélnyilatkozat). A nyilatkozat beszerzésére vonatkozó GVH eljárás során nem merült fel, hogy [REDACTED] [REDACTED] val szemben erőszakot, fenyegetést alkalmaztak volna. Nincs továbbá semmilyen utalás az Alapügy iratai között – és a felülvizsgálati bíróságok sem utaltak – bármilyen másfajta hatósági önkényre vagy egyéb, [REDACTED] [REDACTED] garanciális eljárási jogait súlyosan csorbító hatósági lépésre.
 - Az Indítványozó védekezéshez való joga sem sérült a Kúria által is megállapítottan,⁴⁴ hiszen [REDACTED] [REDACTED] nyilatkozatát még a GVH Határozat meghozatalát megelőzően az Indítványozó megismerhette, és annak kapcsán nyilatkozatot tehetett.⁴⁵

96. Az Indítványozó ismételten rögzíti, hogy [REDACTED] [REDACTED] nyilatkozatai az Alapügyben kulcsfontosságú, az Indítványozó versenyjogi felelősségét érdemben befolyásoló és a kifogással érintett magatartás versenyjogi minősítését meghatározó bizonyítékok voltak. Bár felvethető, hogy az Indítványozónak a tisztességes eljáráshoz való jogát nem alapozhatná meg az Alapügy bármely bizonyítékának kirekesztése az eljárásból, azonban az Alapügy „végkövetkeztetése”, azaz az Indítványozó magatartásának versenyjogi minősítése és a kiszabott bírság meghatározása kapcsán nem vitásan alapvető jelentőségű nyilatkozatok önkényes kirekesztése már bizonyosan felveti az alaptörvény-ellenesség kérdését.

97. Az alsóbb fokú bíróságok ezt az alkotmányjogi kérdést megfelelően oldották fel azáltal, hogy a GVH-t új eljárás lefolytatására utasították, amely eljárásban a hatóságnak ismételten lehetősége lett volna arra, hogy [REDACTED] [REDACTED] (immár helyes eljárásjogi státuszban) meghallgassa.

⁴⁴ Felülvizsgálati Ítélet, 21. oldal 1. bekezdés

⁴⁵ Ezen a tényen nem változtat az a körülmény sem, hogy az Indítványozó az Alapügyben alternatív módon eljárási jogainak korlátozása mellett is érvelt e tekintetben. Az Indítványozó álláspontja azonban időközben annyiban módosult, hogy immár egyetért a Kúria álláspontjával, amely az észrevételezés jogára utalással megalapozatlannak tekintettel az Indítványozó korábbi érveit e körben.

98. Azonban a Kúria a felülvizsgálati eljárásában az Indítványozó tisztességes eljáráshoz való jogára tekintet nélkül – amely jog (a fentiek szerint) a bizonyítási eljárás tisztességességére, különösen a védelem által hivatkozott bizonyítékok elbírálására is kiterjed – úgy döntött, hogy maga vonja le [REDACTED] meghallgatása kapcsán történt eljárási jogszabálysértés jogkövetkezményeit és kirekeszti [REDACTED] nyilatkozatait a bizonyítékok közül. Mindezt azon az – Indítványozó álláspontja szerint nyilvánvalóan téves és a jelen ügyben az Indítványozó alapjogsérelmét okozó – elvi alapon tette, hogy a jogellenesen beszerzett bizonyítékok értékelésére *ipso iure* nincs lehetőség.

99. Az Indítványozó álláspontja szerint a Be. 78. (4) bekezdésének analógiára megfogalmazható alkotmányjogi mérce alapján megállapítható, hogy az Alapügyben az Indítványozó tisztességes eljáráshoz való jogának tiszteletben tartása mellett a szóban forgó nyilatkozatok bizonyosan nem lettek volna kirekeszthetőek. Ez alapján a Kúria egy elenyésző, alapvető eljárási/garanciális jogokat nem érintető eljárásjogi hibára hivatkozással nem tehetett volna úgy a felülvizsgálati eljárásban, mintha [REDACTED] nyilatkozatai az Alapügyben el sem hangoztak volna; mintha azok nem is lennének az Alapügy iratainak részei.

100. Az Indítványozó álláspontja szerint egy tisztességes bizonyítási eljárásban önkényesen, vélt jogelvek alapján (nincs olyan jogelv vagy szabály, amely általános jelleggel tiltana jogellenesen megszerzett bizonyítékokra való hivatkozást és azok értékelését) nem negligálhatóak olyan kulcsfontosságú bizonyítékok, amelyeken a versenyjogi felelősség kérdése megfordulhat. Különösen igaz ez olyan bizonyítékok kapcsán, amelyekre a versenyjogi váddal érintett vállalkozás mint e vállalkozás javára szóló bizonyítékként hivatkozott.

101. Az Indítványozó ismételten felidézi az Elsőfokú Bíróság megállapítását, miszerint:

„[...] [REDACTED] nem tett olyan nyilatkozatot, amely szerint 2002. évben átfogó megállapodás született a három vállalkozás között a jövőben kiírandó Heves és Nógrád megyei útépítési projektek felosztásáról [...]”⁴⁶

102. Ekként az Indítványozó alapjogsérelmét, amely [REDACTED] nyilatkozatainak önkényes kirekesztésével következett be, tovább súlyosbítja, hogy a kirekesztett bizonyítékok vélhetően az Indítványozó javára szólhattak volna, amennyiben azokat a Kúria értékeli.

103. Az Indítványozó alapjogsérelmének súlyát tovább növeli, hogy a szóban forgó nyilatkozatok kapcsán felmerült eljárási hiba nem volt orvosolhatatlan. Így a Kúria dönthetett volna akként, hogy [REDACTED] ismételt meghallgatására utasítja az elsőfokú bíróságot vagy a GVH-t. Azonban [REDACTED] nyilatkozatának kirekesztése kapcsán alkotmányjogi aggályokat nem észlelve a Kúria egy elenyésző eljárási hibára hivatkozással szemet hunyt az Indítványozó javára szóló nyilatkozatok fölött és e bizonyítékok kirekesztésével alaptörvény-ellenes ítéletet hozott.

104. Mindezek alapján az Indítványozó kéri a tisztelt Alkotmánybíróságot, hogy a Felülvizsgálati Ítélet alaptörvény-ellenességének megállapítása mellett, a Felülvizsgálati Ítéletet megsemmisíteni és a Kúriát – az Alapügyben várható új eljárására tekintettel – a bizonyítékok kirekesztésére vonatkozó alkotmányos követelményekkel kapcsolatos iránymutatással ellátni szíveskedjék.

Budapest, 2013. október 25.

Tisztelettel,

Strabag Építő Zrt.,
Indítványozó

⁴⁶ Elsőfokú Ítélet 34. oldal, 4. bekezdés